

НПФ. В м. Київ зареєстровано 35 НПФ відкритого типу (61% від усіх НПФ), до яких можуть долучатись усі охочі [2].

Недержавні пенсійні фонди відіграють важливу роль як інституційні інвестори, здатні залучати додаткові фінансові ресурси для інвестування. Їх функціонування може сприяти притоку довгострокових інвестицій у реальний сектор економіки.

Сучасна пенсійна система не спроможна забезпечити населення достатнім обсягом пенсійних накопичень. Розв'язання цієї проблеми можливе шляхом активізації діяльності НПФ. Проте їх повноцінне функціонування стримується рядом суттєвих чинників, зокрема: недосконалістю законодавчої бази, низьким рівнем доходів громадян, а також недостатньою довірою та обізнаністю населення.

Незважаючи на малу кількість НПФ в регіоні дослідження, у відсотковому співвідношенні на державному рівні, ця кількість демонструє високий рівень забезпеченості локальними НПФ. Для розвитку сфери необхідно впроваджувати програми підтримки інновацій та діджиталізації, перехід на новітні технології, а також розвиток фінансової інфраструктури та зокрема інфраструктури недержавних пенсійних фондів. Також варто стимулювати зростання НПФ професійного та корпоративного типів.

Список використаних джерел:

1. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Реєстр недержавних пенсійних фондів. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/reiestr-nederzhavnykh-pensiinykh-fondiv/>.
2. Недержавні пенсійні фонди. URL: <https://npf.com.ua/>.
3. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09.07.2003, № 1057-IV. URL: https://zak.in.ua/form/law_normative_act/.
4. Про Пенсійний фонд України : Положення від 23.07.2014. URL: <https://www.pfu.gov.ua/2148251-polozhennya-pro-pensijnij-fond-ukrayiny/>.

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ЙОГО СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ

Лук'яненко В.В., Горшеніна С.П.

Конотопський ліцей №10 Конотопської міської ради Сумської області
vitalya_l@ukr.net

Проведена адміністративна реформа місцевого самоврядування значно вплинула на розвиток країни, надала можливість удосконалити управління на місцевих рівнях, шляхом деконцентрації державних владних повноважень. При реалізації реформи відбулася зміна адміністративно-територіального устрою,

регіональної політики держави, що спричинила зміну принципів і підходів, що набули суттєвого значення в умовах реформування місцевого самоврядування. У вивченні даного питання важливе значення має інформація про спроможність новостворених адміністративних одиниць, особливо для прикордонних територій в період військових дій. Тому дослідження даного питання є актуальним і своєчасним.

Мета дослідження: з'ясувати особливості адміністративної реформи в Сумській області та провести його суспільно-географічний аналіз.

Завдання дослідження:

- розглянути історію формування Сумської області та з'ясувати суть адміністративної реформи та процесу децентралізації;
- вивчити особливості сучасного адміністративно-територіального устрою області;
- визначити переваги і недоліки адміністративної реформи;
- провести анкетування населення області з метою вивчення ставлення до реалізованої реформи.

Наукова новизна дослідження полягає у порівнянні за площею, кількістю та густотою населення, кількістю громад сучасних адміністративних районів Сумської області. Визначено переваги і недоліки реалізації адміністративної реформи

Опрацювавши наукову літературу з теми дослідження з'ясовано, що Сумська область утворена 10 січня 1939 року Указом Президії Верховної Ради СРСР. На час проведення адміністративної реформи до 2020 року територія Сумської області складалася з 18 районів, 7 міст обласного підпорядкування (Суми, Глухів, Конотоп, Лебедин, Охтирка, Ромни, Шостка), 2 внутрішньоміських райони м. Суми і 384 сільських рад. З початку 2021 року Сумщина поділена на 5 районів (затверджено Верховною радою 17 липня 2020 року): Сумський (16 громад), Конотопський (8), Роменський (8), Охтирський (9), Шосткинський (10). Найбільшим за площею і населенням є Сумський район; найменшим за площею – Охтирський, за кількістю населення – Роменський.

Одним із важливих результатів реформи є посилення матеріальної спроможності регіонів та громад. У Сумській області середній рівень спроможності мають 24 громади (47%), високий – 27 громад (53%). Диспропорції між максимальним (Краснопільська громада, 5,0) та мінімальним (Бездрицька громада, 2,7) показником рівня спроможності складає 1,85. Серед районів області найнижчу спроможність має Роменський (3,75), де густота населення найнижча.

Основними перевагами проведеної реформи децентралізації є: посилення прозорості (угоди і рішення приймають колективним способом і можуть бути перевірені всіма жителями громади); зменшення ризику цензури (збільшується свобода вираження ідей, упровадження інновацій); ефективна логістика (зменшення посередників); підвищення ефективності роботи місцевого самоврядування (прийняття рішень відповідно до потреб та проблем громади); збільшення фінансової самостійності; зменшення бюрократичних завад; демократизація шляхом розвитку місцевої та регіональної автономії; максимально ефективно вирішення місцевих проблем; свобода прийняття рішення.

Серед недоліків реформи є ризик недостатньої професійності (місцеві органи влади можуть бути не достатньо професійними, мати нестачу знань для раціонального та результативного розпорядження бюджетним і адміністративним потенціалом громади); відмінності між регіонами (нерівномірний розвиток регіонів, що пояснюється різним ресурсним потенціалом і здатністю залучати інвестиції); координаційні проблеми (неузгодженість у співпраці між місцевими органами влади та районними); низька мотивація кваліфікованих кадрів до роботи в сільських громадах; низька пропозиція робочих місць, особливо в сільських громадах; зменшення надходжень до бюджету громад через зміни в системі ПДФО військових і інших силових структур.

Провівши анкетування населення Сумської області щодо реалізації адміністративної реформи (січень 2025 року), з'ясовано, що серед респондентів переважає група до 25 років – 56 %, 26-59 років – 38 %, старше 60 років – 6 %. Частка жінок – 74 %, чоловіків – 26 %. Серед опитаних переважає міське населення – 81 %, сільське – 19 %. Часка ознайомих з проведеною адміністративною реформою – 75 %, а 25 % респондентів не володіли інформацією про реформу. Задоволені проведеною реформою 57 % опитаних, 35 % – ні. Серед респондентів переважає група (0), яка вважає, що якість освітніх і медичних послуг, отримання довідок змінилася. Але є респонденти, які змін не побачили і не відчули (15 % респондентів). 51 % респондентів вважає, що у їх населеному пункті якість надання послуг змінилася, а 49 % – ні. При з'ясуванні питання щодо розбудови мультикультурного середовища у їх населених пунктах після проведеної адміністративної реформи 65 % опитаних вважає, цей процес відбувся, а 35 % – не підтримує цю думку

Матеріали дослідження будуть цікавими учням, які займаються географією та краєзнавством, викладачам та студентам географічних факультетів вищих навчальних закладів, учителям географії, органам місцевого самоврядування. Можуть бути використані для подальших досліджень науковцями.

Список використаних джерел:

1. Корнус А.О., Удовиченко І.В., Леонтєва Г.Г., Удовиченко В.В., Корнус О.Г. Географія Сумської області: природа, населення, господарство. – Суми: ФОП Наталуха А.С., 2010. 184 с.: іл.
2. Барановський М.О., Барановська О.В. Спроможність громад: порівняльний аналіз Сумської та Чернігівської областей / <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/12851/2022.pdf>
3. Загальна інформація про Сумську область / <https://sorada.gov.ua/pro-sumsku-oblast/3266-zagalna-informatsija-pro-sumsku-oblast.html>
4. Розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації https://sm.gov.ua/images/docs/dostup/522_20.pdf

ПРОБЛЕМИ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Матвеев О.М.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Природні умови країни дозволяють розвивати практично всі види туризму і відпочинку, проте степова зона є менш туристично освоєною, особливо північно-східні регіони країни, до яких відноситься і Сумська область. Проте ці території також мають туристичний потенціал, тому вважаємо що проблематика розвитку туристсько-рекреаційного комплексу потребує оновлення та перегляду можливостей саме в цих регіонах.

Якщо розглядати систему туристсько-рекреаційного комплексу, то вона поєднує в собі економічні відносини та інститути, що визначають загальний вигляд, характер функціонування, взаємодію об'єктів господарювання, які забезпечують виробництво і реалізацію туристсько-рекреаційних послуг [1, 5].

Туристсько-рекреаційний комплекс має структуру, що поєднує у собі кілька підсистем, і, звичайно, їх кількісні та якісні показники в різних регіонах країни відрізняються. Першою підсистемою, що включає основні елементи туристсько-рекреаційного комплексу є культурне та природне середовище включно із туристичними та рекреаційними об'єктами та їх структура. Не менш важливим є такий допоміжний елемент як транспортна інфраструктура, системи розміщення, система громадського харчування, а також комплекс розваг та можливості торгівлі, включно із сувенірною продукцією. Окремо варто виділити і організаційну складову: система управління готельно-ресторанного комплексу, інформаційне забезпечення, реклама і просування бренду України в галузі туризму [3]. Також важливим компонентом є підсистема попит-пропозиція на туристичні та рекреаційні послуги загалом, що